

Bővülő kapcsolat

Magyarország és a Kínai Népköztársaság

Mészáros Klára

Kína és a külső – elsősorban a fejlett – világ közötti kapcsolattartás mögött komoly gazdasági érdekek húzódnak. Kína számára meghatározó a továbblépés, a gazdasági-műszaki modernizáció kényszere. A külföldi partnerek részéről pedig a nagy piac varázsa az, ami engedményekre készlet. Ebből következik, hogy a kínai kapcsolatok bővítése a gazdaságfejlesztési törekvések számára eszközül és egyben célul is szolgálnak.

A kereskedelempolitikában lényeges változások mennek végbe. Formáit egyre inkább a komparatív előnyök határozzák meg. A változások a kínai exportstruktúrára is kihatnak, amelynek egyre nagyobb hányada, 89,8 százaléka feldolgozott termék. Ez azt is jelzi, hogy a kínai exportoffenzíva hordozói döntően a külföldi működőtőkével előállított termékek. A világ gazdaságban megtermelt javak 3,1%-a ma már Kínából származik.

Kína az elmúlt években szinte észrevétlenül vált Magyarország egyik legnagyobb kereskedelmi partnerévé. A kétoldalú forgalom volumene 1999 és 2002 között háromszorosára nőtt. 2003-ban Magyarország számára Kína hárommilliárd amerikai dolláros importjával a negyedik legnagyobb partnerré vált. A növekedés továbbra is töretlen. Ez azt jelenti, hogy 2003-ban Kína részaránya a magyar külkereskedelmi forgalmon belül 6,9 százalékot tett ki. Szépséghibája ennek a növekedésnek, hogy a behozatal tizennyolcszorosa a magyar kivitel-

nek. A magyar termékek inkább csak jelzésértékkel vannak jelen a kínai gazdaságban. A forgalom döntő hányada ezért egyre inkább kínai kézben koncentrálódik, amelynek egy része (a transznacionális cégek révén) el is hagyja, esetenként el sem éri Magyarországot. A formálódóban lévő új típusú viszony negatív, aszimmetrikus interdependenciát hordozó eleme viszont egyértelműen a magyar felet veszélyezteti. A jelenlegi helyzetben ugyanis a kínai fél határozza meg azt, hogy mennyiségileg vagy minőségileg mi és milyen formában kerüljön a másik ország vérkeringésébe.

A magyar kereskedelmi tapasztalatok alapján megfogalmazhatjuk, hogy a kínai piacon való eredményes jelenléthez a kereskedelmi kapcsolatok önmagukban nem elegendők. A fejlett országok sem lehetnek hosszú távon sikeresek tőkebefektetések nélkül. Megoldást a diverzifikáció jelent, amely együttműködési lehetőségeket kínál a

- * kereskedelemre és a tőkeberuházásra,
- * a K+F-együttműködésre, a *high-tech* importra, a környezetvédelemre, a mezőgazdaságra, valamint
- * a szolgáltatások és a turizmus fejlesztésére.

A magyar cégek ázsiai esélyeit nagymértékben rontja a csúcstechnológia, a kormányhitelek, a nemzetközi pénzügyi kondícióknál kedvezőbb hitelkonstrukciók hiánya. Ezért van szükség olyan áthidaló megoldások keresésére,

amely mindkét fél részéről rugalmasságot, találékonyságot és elszántságot kívánnak.

A magyar export- és importstruktúrát a törekenység jellemzi. Nem sikerült kialakítani egy olyan kiviteli termékkínálatot, amely tartósan jelen lenne és beépülne a kínai piacba. A kereskedelmi forgalom összetétele és volume is évről évre jelentős módosulásokon megy keresztül, amit a statisztika is regisztrál. A konjunkturális ingadozásokból adódó hátrányokat csak a gyors alkalmazkodás, a nagyfokú rugalmasság révén lehet áthidalni. A gazdasági kapcsolatok dinamikus fejlődésével Kína ma már Magyarország hatodik legnagyobb kereskedelmi partnere. Ugyanakkor Magyarország a hetedik legnagyobb kereskedelmi többletet hozó relációja Kínának.

Magyarország és Kína közötti politikai kapcsolatok rendezettek, kiterjedt konzultációs mechanizmus működik, amely majdnem valamennyi területet lefed. A kínai államelnök, Hu Jintao 2004. június 10-12 közötti budapesti látogatásakor meg is jegyezte, hogy „azzal az óhajjal látogatók Magyarországra, hogy megerősítsük a kínai-magyar hagyományos barátságot, előmozdítsuk a minden területet átfogó bilaterális kapcsolatokat.” Az egyezmények köre további héttel bővült. Így például döntés született a Budapest–Peking közvetlen légi járat újraindításáról, és egy magyar–kínai két tannyelvű iskola létrehozásáról.

A kétoldalú kapcsolatok kiegyensúlyozott fejlődéséhez politikai és gazdasági érdekek fűződnek, és az új struktúrák, lehetőségek kiépítése további feladatokat jelent mindkét fél számára. A politikai kapcsolattartás legfelsőbb szintre emelésével újabb lehetőségek nyílnak meg a magyar gazdaság előtt, mivel a kínai központi hatalmi szervek továbbra is meghatározó szerepet játszanak a piacgazdaság alakításában. Kínában a jelentős gazdasági döntések is politikai szinten születnek. Ezért volt fontos a kínai államelnök látogatása Magyarországon.

A magyar EU-tagsággal a magyar–kínai kétoldalú kapcsolatok is változnak. Magyaror-

szágon több mint ezer kínai alapítású cég működik. Természetesen számukra sem közömbös a keretfeltételek változása. Miután a szabályozási rendszer számukra pozitívan módosult, így várható, hogy az elkövetkező időszakban a bilaterális kapcsolatok újabb lendületet kapnak. A kínai–magyar kapcsolatok dimenziójában az EU-tagság fontos orientáló tényezővé válik. Az EU külkapcsolatait meghatározó szabályozórendszer, a közös külpolitika keretében született állásfoglalások, a nemzetközi szerződések, kötelezettségvállalások harmadik országokkal és térségekkel – a közösségi joganyag részeként – a magyar kapcsolatokba is kötelezően beépülnek. Az EU gyakorlatának megfelelően az együttműködés eszközeként a sokoldalú partnerség kialakítására kell törekedni, amelynek része a szerteágazó dialógus folytatása, a bilaterális és regionális együttműködés erősítése, az információcseré, a beruházások ösztönzése, segélyek nyújtása stb.

A magyar stratégiának továbbra is elsődleges prioritása az árú- és szolgáltatásexport elősegítése, a működőtőke bevonásának és kihelyezésének ösztönzése, a hatékony piacvédelem működtetése. Az EU szabályrendszer szerint – a csatlakozással – gyakorlatilag nem változik az elv, de a végrehajtás rendszerének és intézményi hátterének a feladatai jelentősen módosulnak.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők

és letölthetők a www.vki.hu weboldalról